

Nr 166

Av herr Nilsson i Gävle m. fl., angående räntebidragen till bostadsbyggande.

(Lika lydande med motion nr 131 i Första kammaren)

Som ett led i den statliga bostadspolitiken har ränteeftergifterna, eller räntebidragen som de numera kallas, intagit en framskjuten plats. Utan de statliga ekonomiska åtaganden som här gjorts skulle byggnadskostnaderna och därmed bostadskostnaderna legat på avsevärt högre nivå. Alla de medborgare som kommit i åtnjutande av bostäder i de statsbelånade husen har sålunda haft en fördel av denna politik.

Denna statliga subventionspolitik har dock inte kommit alla medborgare till godo. Hårdast drabbar detta dem som på grund av den omfattande bostadsbristen saknar egen bostad.

Det är allmänt känt att bostadskostnaderna tar en stor del av inkomsterna, särskilt gäller detta små och medelstora inkomstagare. Dessa medborgargrupper tvingas därför att i sin långsiktiga försörjning räkna med sina bostadskostnader som en väsentlig del av sina utgifter. Först hyran — därefter får övriga materiella behov fördelas av kvarvarande inkomster. En stabil hyra på låg nivå torde väl de flesta vilja eftersträva. Kastningar upp eller ner av hyrorna torde sakna alla fördelar. En plötslig hyresökning för en familj, vars bostad nyttjats kanske i 10—15 år utan att denna bostad undergått några som helst förbättringar i fråga om standard, kommer säkerligen att för alla innebära mycket negativa överraskningar, men naturligtvis framför allt en opåräknad och för många kanske mycket hård ekonomisk belastning.

Det är emellertid detta som nu kommer att ske. Inrikesministerns förslag i XI ht vad det gäller räntebidrag avser sålunda att helt slopa dessa i 40-talshusen samt höja basräntan i flertalet 50-talshus. Det innebär, enligt inrikesministerns egen utsago, att hyrorna i 40-talshusen ökas med 80 kronor för en tvårumslägenhet, 100 kronor för en trerumslägenhet. I 50-talshusen blir ökningarna kraftigare eller för en tvårumslägenhet 210 kronor och för en trerumslägenhet 260 kronor. Dessa hyresstegringar är särskilt olustiga för familjer utan minderåriga barn, ensamstående och pensionärer. Visserligen har inrikesministern förutskickat att hyresstegringarna icke skall drabba pensionärerna, vilka skall skyddas genom de kommunala bostadstilläggen. Den reformen kommer dock i sin tur att betyda ökade utgifter för kommunerna. Regeringens motiv för dessa hyresstegringar säges vara att hyrorna i

berörda fastighetsbestånd ligger avsevärt under hyrorna för jämförliga lägenheter i det nyare bostadsbeståndet. Naturligtvis kan sådana exempel letas upp. Men att av ett sådant förhållande dra den slutsats som regeringen gjort torde vara högst tvivelaktigt. En viss hyressplittring har alltid funnits mellan såväl äldre som nyare hus, liksom den finnes mellan hus av samma årgångar. Detta har dock aldrig tidigare anförts som skäl för att öka lägre hyror till högre hyrors nivå.

Sålunda kan anföras att t. o. m. inom 1961 års nybyggnad i Stockholm återfinnes en betydande hyressplittring, AB Svenska bostäder kan således ur sin verksamhetsberättelse från år 1961 anföras avsevärda hyresskillnader. För rum och kök i Bromma en lägsta hyra av 840 kronor. Rum och kök i Fagersjö 2 525 kronor. För två rum och kök i Bromma en lägsta hyra av 2 160 kronor att jämföra med två rum och kök i Hagsätra för 2 003 kronor. Slutligen tre rum och kök i Svedmyra med en lägsta hyra av 2 550 kronor att jämföra med tre rum och kök i Fagersjö för en hyra av 3 545 kronor. Vi skall icke här ge oss in på försök till förklaring av denna hyressplittring, men vi noterar att varken regeringen eller inrikesministern i årets statsverksproposition sökt angripa orsakerna till denna starka hyressplittring i ett nyare bostadsbestånd, byggt inom samma stad och beläget i stadens ytterområden.

Slopandet av räntebidragen och höjningen av basräntan drabbar emellertid enbart hus byggda med statslån. Alla övriga hus blir undantagna. Det är sålunda uppenbart att den hyresutjämning regeringen strävar efter icke är möjlig att nå på den inslagna vägen. En betydande hyressplittring kommer att finnas kvar.

För oss framstår det som det mest väsentliga att få ner bostadskostnaderna i nybebyggelsen. Varför skall de som bor i äldre bebyggelse subventionera dem som bor i ny bebyggelse? Det är svårt att finna rättvisa i detta tillvägagångssätt. Man frågar sig vidare: Hur skall det gå med de privatägda husen från 1940- och 1950-talen? Kommer inte den hyresstegring som blir följderna av beramade åtgärder i de statsbelånade husen att stimulera de privata fastighetsägarna till hyreshöjningar, vilka höjningar dessa kommer att stoppa i egen ficka?

Det har sagts att de föreslagna åtgärderna måste ses i samband med förslaget om utbyggnad av bostadsrabatterna. Den familjestödande effekt som utvidgningen och förbättringen av bostadsrabatterna utgör säges kompensera här omnämnda hyresstegringar. Detta torde dock vara en sanning med stor modifikation. Bostadsbristen i städer och större tätorter kommer i många fall att hindra barnfamiljer att över huvud komma i åtnjutande av bostadsrabatterna. De höga hyrorna i nybebyggelsen gör det också tveksamt om särskilt unga familjer med små inkomster, trots tillkomsten av förbättrade bostadsrabatter, anser sig ekonomiskt kunna klara den merhyra som i de flesta fallen kommer att uppstå vid en flyttning från gammal till ny bebyggelse.

Även om vi sålunda noterar förbättringarna beträffande bostadsrabatterna och

hälsar dessa med tillfredsställelse, finner vi oss icke kunna biträda förslaget om slopandet av räntebidragen och höjningen av basräntan. Vår uppfattning i denna fråga förstärkes ytterligare genom riksbanksfullmäktiges senaste beslut rörande räntesänkning.

Vi hemställer därför,

- att riksdagen måtte
- a) avslå Kungl. Maj:ts förslag till ändringar i bestämmelserna om räntebidrag,
 - b) till räntebidrag för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 000 kronor.

Stockholm i januari 1963

Henning Nilsson

Helmer Holmberg

Gunvor Ryding

Nr 167

Av herr **Svensson** i Ljungkile **m.fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag angående utestående kapitalsubventioner till flerfamiljshus och egna hem.

(Lika lydande med motion nr 141 i Första kammaren)

I statsverkspropositionen bil. 13 punkt 43 föreslår statsrådet och chefen för inrikesdepartementet, att statens utestående fordran för tillägglån i flerfamiljshus å sammanlagt 225 milj. kronor samt räntefria delar av egnahemslån å tillsammans 900 milj. kronor avskrivnas. Yrkandet återfinnes i kapitalbudgeten punkt 105.

Med hänsyn till den ekonomiska utveckling, som under senare år ägt rum och alltjämt pågår, samt med hänsyn till de rättviseproblem som anmäler sig i detta sammanhang, anser vi inte, att riksdagen på grundval av de knapphändiga och allmänna reflexioner som statsrådet anför nu bör fatta ett dylikt beslut.

Vi yrkar därför,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts yrkande i statsverkspropositionen bil. 13 punkt 105 a.

Stockholm den 23 januari 1963

Wald. Svensson

C.-G. Enskog

Mac P. Hamrin